

En prægtig skat

De to guldhorn fra Gallehus hører til blandt de fornemste og mest berømte fund fra jernalderen. Berømmelsen skyldes både hornene selv, men nok lige så meget deres utrolige historie.

D. 20. juli 1639 fandt Kirsten Svends Datter det længste guldhorn. Det vejede 3,1 kg og var 71 cm langt. På samme mark blev det andet horn fundet af Erich Lassen d. 21. april 1734. Selv om det er kortere, vejede det alligevel over 3,5 kg. Det er fristende at se dem som et samlet fund, selvom vi ikke kan bevise det. Det vil gøre dem til det største samlede guldfund fra vores oldtid.

I 1802 blev guldhornene stjålet fra kunstammeret på det Kgl. bibliotek af guldsmeden Niels Heidenreich. Han nåede at omsmelte dem, inden forbrydelsen blev opklaret. De originale guldhorn eksisterer derfor ikke længere. De guldhorn som findes på Nationalmuseet i dag er kopier.

A splendid treasure

The two Gallehus golden horns are among the finest and most famous finds from the Danish Iron Age. Their fame is due to the remarkable horns themselves, but equally to their incredible history.

On 20 July 1639, Kirsten Svends Datter found the longest of the golden horns. It weighed 3.1 kg and measured 71 cm. In the same field, the second horn was unearthed by Erich Lassen on 21 April 1734. Although shorter, it still weighed more than 3.5 kg. Discovered just 15-20 metres apart, it is tempting to regard the two horns as parts of the same hoard, although this cannot be proved. If so, they represent the greatest goldwork find from prehistoric Denmark.

In 1802, the golden horns were stolen from the cabinet of curiosities at the Danish Royal Library by the goldsmith Niels Heidenreich. By the time the thief was tracked down, he had already melted them down. The originals are thus no longer in existence. The golden horns on display at the National Museum of Denmark are replicas.

Ein prächtiger Schatz

Die beiden Goldhörner von Gallehus zählen zu den vornehmsten und berühmtesten Funden aus der Eisenzeit. Ihr Ruf ist auf die Hörner selbst, aber wohl genauso sehr auf ihre unglaubliche Geschichte zurückzuführen.

Am 20. Juli 1639 fand Kirsten Svends Datter das längere Goldhorn. Es wog 3,1 kg. Auf demselben Acker fand Erich Lassen am 21. April 1734 das zweite Horn. Obwohl es kürzer ist, wiegt es über 3,5 kg. Es ist nicht beweisbar, jedoch naheliegend, die beiden als Gesamtfund zu betrachten, der damit der größte Goldfund aus der dänischen Vorgeschichte ist.

1802 wurden die Goldhörner von der Goldsmied Niels Heidenreich aus der Kunstammer der Königlichen Bibliothek gestohlen. Er konnte sie einschmelzen, bevor das Verbrechen aufgeklärt wurde. Die originalen Goldhörner gibt es daher heute nicht mehr. Die Hörner im Nationalmuseum sind Kopien.

GULDHORN I KOPI

Det eneste, som i dag er tilbage af de oprindelige guldhorn, er to sæt øreringe, lavet af det omsmeltede guld fra hornene. I 1861 fik Frederik d. 7. lavet en kopi af hornene. Det samme gjorde Simon Spies i 1979. Begge kopier findes i dag på Nationalmuseet.

BERØMT DIGT

Tyveriet af guldhornene inspirerede den unge digter Adam Oehlenschläger til at skrive et digt om Guldhornene. Digtet starter med den berømte linje: "De higer og søger...".

FÅ MERE VIDEN

Danmarks
Oldtid i
Landskabet

Fortællinger
fra Fortiden

Drikkehorn eller signalhorn?

Dateret ud fra de stilhistoriske træk i ornamentikken er guldhornene lavet i 400-tallet. Ornamentikken kender vi fra tegninger af de originale horn, som modsat hornene har overlevet til i dag. Typisk er de plastiske dyrefigurer, stjernemotiver og en blød linjeføring. Vigtige er de to sammenslyngede slanger, som blandt andet også ses på en sværdskele fra Nydam Mose.

Almindeligvis er hornene tolket som drikkehorn. I så fald har det lange horn rummet 1,75 liter! Alternativt kan de måske have været brugt som signalhorn. Fra samtidige eller lidt ældre grave, våbenofferfund og brønde har vi fund af signalhorn af bronze og træ, som ligner guldhornene i både form og størrelse.

I den romerske hær var signalhorn et vigtigt meddelelsesmiddel. Mange germanske krigere tjente indtil midten af 400-tallet i den romerske hær og kan have taget den viden med hjem.

Drinking horn or signalling horn?

The golden horns have been dated to the fifth century, based on the dateable stylistic features of their ornamentation. The style of the ornamentation is characterised by animal figures, star motifs and soft lines. Key motifs are the intertwined serpents, which are also depicted on other finds, such as a scabbard from Nydam Mose.

The horns are commonly interpreted as drinking horns. The long horn would have held 1.75 litres! Alternatively, they may have been used as signalling horns. From contemporary or slightly earlier tombs, weapon sacrifices and water wells, finds have been made of signalling horns in bronze and wood, which resemble the golden horns in shape and size.

In the Roman army, signalling horns were used to give orders to troops in battle. Until the mid-400s, many Germanic warriors served in the Roman military and may have brought this means of communication home with them.

Trinkhörner oder Signalhörner?

Nach den stilgeschichtlichen Zügen der Ornamentik zu urteilen wurden die Goldhörner im 5. Jahrhundert angefertigt. Typisch sind die plastischen Tierfiguren, Sternmotive und eine weiche Linienführung. Wichtig sind die beiden ineinander verschlungenen Schlangen, die u. a. auch von einer Schwertscheide aus dem Moor Nydam Mose bekannt sind.

Normalerweise werden die Hörner als Trinkhörner gedeutet. Das lange Horn fasste 1,75 Liter. Alternativ könnten sie als Signalhörner benutzt worden sein. Aus zeitgenössischen oder etwas älteren Gräbern, Waffenopferfunden und Brunnen kennen wir Signalhörner aus Bronze und Holz, die den Goldhörnern in Form und Größe ähneln.

Im römischen Heer war das Signalhorn ein wichtiges Kommunikationsmittel. Viele germanische Krieger dienten bis zur Mitte des 5. Jahrhunderts im römischen Heer und können dieses Wissen mit nach Hause gebracht haben.

SVÆRDSKEDE FRA NYDAM

BILLEDVERDEN

Hornenes billedverden kender vi blandt andet fra Ole Worms tegning af det lange guldhorn fra 1641. Billederne viser guder, mennesker, fisk, slanger og dyr. De refererer til den nordiske mytologi. Hvilke historier, der fortælles, er dog stadig en gåde.

På det korte horn findes en runeindskrift. *Jeg Lægæst, Holtens søn, gjorde hornet.* Lægæst kan være guldsmeden. Det kan dog også være ham, der fik hornet lavet. Ser vi mon her et glimt af en kongelig slægt?

Det største offer

Guldhornene opfattes gerne som et offerfund. Hverken før eller siden er så meget guld ofret noget sted i Sydskandinavien. Hvornår og hvorfor de blev ofret, ved vi dog ikke.

Et gæt kunne være sommer eller efterår 537 e.Kr. Af både norrøne og antikke kilder fremgår, at solen og månen på det tidspunkt formørkedes i næsten et år. Sult, hungersnød, pest og død fulgte. Hvad, man i jernalderen ikke vidste, var, at jorden netop i vinteren år 536-37 blev ramt af et gigantisk vulkanudbrud eller en asteroide med en diameter på mindst 500 m. Det kan meget vel være, at det er denne begivenhed, der i de norrøne kilder beskrives som Ragnarok og Fimbulvinter.

Noget måtte gøres, og et offer til guderne blev forberedt for at vende gudernes vrede. Ofringerne hjalp, for sol og måne kom heldigvis tilbage.

The greatest sacrifice

The golden horns tend to be regarded as a sacrificial offering. Neither before nor since was so much gold deposited as a sacrificial offering at any site in South Scandinavia. But when and why they were sacrificed is not known.

One guess is the events of the summer or autumn of 537 AD. Both Old Norse and Latin sources tell us that the sun and moon were obscured for almost all of this year. Famine, plague and death ensued. But what the people of the Iron Age did not know was that in the winter of 536-37, the whole planet was affected by a massive volcanic eruption or a big asteroid. The extreme effects caused may well be what the Old Norse sources depict as the 'fimbulwinter' ahead of the apocalyptic 'Ragnarök'.

Something had to be done, and a sacrifice was prepared to appease the wrath of the gods. The sacrifices helped, because happily, the sun and moon returned.

Das größte Opfer

Die Goldhörner werden gern als Opferfund aufgefasst. Weder früher noch später wurde irgendwo in Südsandinavien so viel Gold geopfert. Wann und warum sie geopfert wurden, wissen wir allerdings nicht.

Eine Möglichkeit ist der Sommer oder Herbst 537 n. Chr. Aus nordischen und antiken Quellen wissen wir, dass Sonne und Mond fast ein Jahr lang verdunkelt waren. Missernten, Hungersnot, Pest und Tod waren die Folge. Was man in der Eisenzeit nicht wusste, war, dass die Erde im Winter 536-37 von einem gigantischen Vulkanausbruch oder vom Einschlag eines Asteroiden betroffen wurde. Es könnte durchaus sein, dass dieses Ereignis in den nordischen Quellen als Götterdämmerung und Fimbulwinter beschrieben wird.

Es musste also etwas geschehen. Es wurde ein Opfer an die Götter vorbereitet, um ihren Zorn zu besänftigen. Die Opferungen halfen, denn Sonne und Mond kehrten glücklicherweise zurück.

RAGNAROK

I den nordiske mytologi er Ragnarok navnet på jordens undergang. Ragnarok starter med en tre år lang vinter, Fimbulvinteren. Herefter står et stort slag, hvor de fleste af de gamle guder vil dø. Her i kunstneren Johannes Gehrts fortolkning.

DANNEVIRKE

De nyeste C14-dateringer af Dannevirke viser, at en af de ældste faser er bygget mellem 480 og 530 e.Kr. Det passer med, at guldhornene var i brug på samme tid. Opførelsen af Dannevirke antyder, at det har været en tid præget af ufred og frygt.

